

UGC (CPE) and DST Sponsored International Conference on

Recent Trends in Science and Technology

S.S.S.K.R. Innani Mahavidyalaya, Karanja (Lad), Dist. Washim

(College with Potential for Excellence Reaccredited by NAAC at 'A' Level CGPA- 3.24)

In collaboration with

Department of Mathematics, SGBAU, Amravati
Vidya Bharati Mahavidyalaya, Amravati &
Shri Dr. R.G. Rathod Arts & Science College, Murtizapur
22-23 March, 2018

CERTIFICATE

This is to certify that Prof./Dr./Mr./Ms. S. A. SHAH
of DEPARTMENT OF CHEMISTRY, ANAND NIKETAN COLLEGE, WARORA, CHANDRAPUR
has actively participated in the International Conference on Recent Trends in Science &
Technology held on 22nd & 23rd March, 2018 and has presented a research paper entitled
COMPARATIVE STUDIES OF JONES-DOLE AND STAUDING EQUATION OF AQUEOUS SOLUTION OF
SOME CARBOHYDRATES AT 298K
during technical session of the conference.

Dr. J.P. Baxi

Dr. D.T. Dongare

Dr. D.R. Halwe
Organizing

Dr. A.P. Charjan
Co-Convenor

Dr. S.D. Katore
Co-Convenor

Dr. F.C. Raghuwanshi
Co-Convenor

Dr. P.R. Rajput
Convener

COMPARATIVE STUDIES OF JONES-DOLE AND STAUDING EQUATION OF AQUEOUS SOLUTION OF SOME CARBOHYDRATES AT 298K

S.A.Shah^{a*}, R. Lanjewar^b & M. Lanjewar^c

^aDepartment of Chemistry, Anand Niketan College, Warora, Chandrapur, India-442907

^bDepartment of Chemistry, Dharampeth Deo College, Nagpur

^cDepartment of Chemistry, RTM, Nagpur University, Nagpur.

shaukatshahmb@gmail.com

ABSTRACT

Viscosities (η) of aqueous solution of dextrose, fructose and myoinositol have been measured in the concentration range 0.1-0.9 M at 298 K. The viscosity coefficient B and A were calculated from the viscosity data using Jones-Dole equation for all the studied sugars. The data were also analyzed for Stauding equation. From these parameters, results were correlated with solute-solute, solvation of solute and solute-solvent interactions. All the carbohydrates are under studies revealed structure making properties.

Keywords: Jones-Dole, Stauding equation, viscosity coefficient, myoinositol, sugar.

INTRODUCTION

The molecular interactions of dilute as well as concentrate solution of sugars in water play an important role in expressing biophysical and medicinal processes of cellular systems. The viscometric behavior of electrolytes and non-electrolytes give useful information for intermolecular interactions in the solutions [1, 2]. In this regard viscosities were used for investigation of molecular interactions (solute-solvent affinity) [3, 4, 5].

Carbohydrates and their derivatives are most important class of biomolecules and reveal their biological flexibility of different functions such as structure and defensive metabolic recognition. In addition to this, carbohydrate molecules exhibit high receptor affinity and selectivity [6]. It is an essential component for maintaining cell feasibility, natural cell defensive agent as well as energy pool in many organisms [7-8].

Among the cyclic polyols, Myo-inositol ($C_6H_{12}O_6$) is a cyclic sugar alcohol. It is also known as cyclitol. The chemistry of the cell is controlled by myo-inositol. There should be communication between outer and inner environment of a cell. The calcium channels of cell membrane can be opened by the derivative of myo-inositol (inositol-1, 4, 5 triphosphate). It allows the calcium ions to enter into the extracellular fluids [9].

The objective of this work is to work out viscometric parameters such as viscosity coefficients A and B Jones-Dole constant and Stauding constant of dextrose, fructose and

myoinositol in aqueous solution by using viscosity at various concentrations and at 298 K.

EXPERIMENTAL

Dextrose, fructose and myoinositol used in this work were analytical grade with purity of > 99% was procured from Loba Chemie (dextrose and fructose) and SHIMADZU. The water used for the preparation of solution was double distilled. The molar aqueous solutions of solutes were prepared by using digital electronic balance (Model-AJO20, aiwa) with an accuracy of ± 0.1 mg.

Ostwald's viscometer was used for the measurement of viscosity of liquid mixtures with an accuracy of 0.0001 Nsm^2 . The viscometer was calibrated before used. Time flow of water and liquid solutions were measured respectively.

RESULTS AND DISCUSSION

Relative viscosity of dextrose, fructose and myoinositol solutions at different concentrations was calculated considering solutes as monomer unit of polymer system. Thus, if η is the viscosity of solution and η_0 is the viscosity of pure solvent at 298 K. The polymer species follow Stauding [10] the Eq. (1) is given by

$$(\eta - \eta_0) / \eta_0 = kn Cn \quad (1)$$

Where, k is constant for a given solute in a given solvent, C is the molar concentration of solute and n is the number of monomer units in polymer. The observed relative viscosity values for dextrose, fructose and myoinositol are given in the Table I. Observed data were used to examine how for the results of viscosities of dextrose, fructose and myoinositol solutions agree with Eq. (1) applicable for polymers. Therefore the relative viscosity

जागतिकरणाचा भारतीय शेतीवर प्रभाव

प्रा. मनोहर रामचंद्र चौधरी
आनंद निकेतन महाविद्यालय वरोरा
गोवाईल नंबर 7875900763

प्रस्तावना :

भारतीय अर्थव्यवस्था ही कृषिप्रधान अर्थव्यवस्था म्हणून संपूर्ण जगात ओळखली जाते. भारतातील एकूण लोकसंख्येपैकी 78% लोकसंख्या ही कृषिआणि कृषिवर आधारीत उद्योगावर अवलंबून आहे. देशाच्या राष्ट्रीय उत्पन्नामध्ये एकट्या कृषि क्षेत्राचा वाटा हा 18.7% एवढा आहे. भारतातील कृषि क्षेत्राने आपले पारंपारिक स्वरूप सोडून आधुनिकतेकडे वाटचाल केली आहे. जागतिकीकरण, खाजगीकरण आणि उदारीकरणाच्या काळात प्रत्येक राज्याने वर्तमान काळात बाजारीकरणाचे धोरण स्वीकारले आहे आणि म्हणूनच काय की, आज आपल्या देशातील भारतीय शेतकरी सुध्दा प्रयत्नशील झालेला आहे.

जागतिकीकरण म्हणजे काय?

1. जागतिकीकरण म्हणजे व्यापार, वित्त, रोजगार, दळणवळण, तंत्रज्ञान, विदेशी स्थलांतरण, पर्यावरण, राहणीमान, शासन समाजव्यवस्था, आणि संस्कृती अशा सर्व क्षेत्रामधून होणारे परिवर्तन म्हणजे जागतिकीकरण होय. आधार विस्तार रोजगार दळणवळण तंत्रज्ञान विदेशी स्थानांतरण पर्यावरण राहणीमान शासन समाजव्यवस्था आणि संस्कृती अशा सर्व क्षेत्रामधून होणारे परिवर्तन होय.
2. माणसाच्या जागा यंत्रानी घेणे म्हणजे जागतिकीकरण होय.
3. मध्यम वर्गाला निष्क्रीय बनविणे म्हणजे जागतिकीकरण होय.
4. व्यापारी स्पर्धेच्या नावाखाली गरीब देशांचे आर्थिक कंबरडे मोडणे म्हणजे जागतिकीकरण होय.
5. जागतिकीकरण म्हणजे राष्ट्रांमधील सीमा पार करून विविध वस्तुंचा व सेवांचा गुंतवणूक व्यवस्थापन व उत्पादनाची साधने यांचा मुक्त संचार व व्यापार करणे म्हणजे जागतिकीकरण होय.

जागतिकीकरणाचे उद्देश

1. देशातील अर्थव्यवस्थेत विदेशी गुंतवणूकीला प्रोत्साहन देणे.
2. बहुराष्ट्रीय कंपन्यांना विदेशी गुंतवणूक करण्यासाठी अनुमती देणे
3. आयात निर्यातीमध्ये सुट देणे.
4. देशीव विदेशी वस्तुमध्ये भेद न करणे
5. व्यवसायाचा विस्तार करणे.
6. विनिमय दर कमी करून निर्यातीला प्रोत्साहन देणे.

जागतिकीकरणाचे टप्पे

जागतिकीकरणाची प्रक्रिया ही सर्व प्रकारची बंधने दूर करून विदेशी वस्तु व सेवांच्या आयात निर्यातीला मुक्त परवाना देणे अशी असते. प्रत्येक देशाने भांडवल, औद्योगिक वस्तु, शेतीमाल, सेवा यांच्या आयात निर्यातीवर वेगवेगळी बंधने लादलेली असतात. तसेच जे बदल अपेक्षित असतात त्यालाच जागतिकीकरणाचे टप्पे असे म्हणतात. ते टप्पे खालीलप्रमाणे आहे.

- 1 आयात करात कपात
- 2 नियंत्रणात्मक बंधने वटविणे
- 3 तंत्रहस्तांतरण मुक्तता
- 4 उद्योग संस्थांना मुक्त प्रवेश
- 5 विनिमयदर मुक्तता
- 6 श्रम गतीशीलतेवरील निर्बंध दूर करणे

जागतिकीकरणाचे फायदे

1. जागतिकीकरणामुळे भारतातील गरीबीचे प्रमाण कमी होत आहे व राहणीमानाचा दर्जा उंचावत आहे.
2. जागतिकीकरणामुळे पर्यावरणाबाबत अधिक जागरूकता निर्माण झाली आहे त्यामुळे जागतिक प्रदूषण कमी झाले आहे.

3. WTO, WORLD BANK इगाराख्या आंतरराष्ट्रीय संस्थेमुळे देशादेशांमधील भांडणे, व तनाव कमी होण्यास मदत मिळते.
4. जागतिकरणामुळे एकमेकांच्या संस्कृतीबद्दल जागरूकता वाढणे आणि भावना निर्माण होते.
5. जागतिकरणामुळे विदेशी बहुराष्ट्रीय कंपन्या भारतात आल्यामुळे देशातील वेरोपचारांना व शेतकरी यांना रोजगार मिळतो. तसेच मजुरी सुध्दा दुप्पट मिळते.
6. जागतिकीकरणामुळे आंतरराष्ट्रीय व्यापारात वाढ होते.
7. जागतिकीकरणामुळे देशाच्या सकल घरेलू उत्पादनात वाढ होते.
8. जागतिकरणामुळे श्रमिकांच्या श्रम परिशिलतेत वाढ होते.
9. जागतिकीकरणामुळे मोठ्या प्रमाणात शिक्षणाचा प्रचार व प्रसार होतो.

जागतिकीकरणाचे तोटे

1. जागतिकीकरणाने विदेशी गुंतवणुकीला महत्त्वाचे स्थान असून बहुराष्ट्रीय कंपन्यांमार्फत नफा स्वदेशात नेत असल्यामुळे देशातील भांडवलवाह पलायन होते.
2. जागतिकीकरणामुळे बाजारात वस्तू उत्पादन व विक्री प्रक्रीयेत मळेकापू स्पर्धा निर्माण झाल्यामुळे स्वदेशी वस्तूंना स्थानिक बाजारात स्थान मिळत नाही त्याचा परिणाम देशी व्यापारावर होतो.
3. जागतिकीकरणामुळे नैसर्गिक साधन संपत्तीच्या अत्याधीक वापरामुळे पर्यावरणाचा नाश होतो.
4. जागतिकीकरणाने रोजगार संधीत वाढ होत असली तरी गरीबी दूर झाल्याचे दिसत नाही.
5. जागतिकीकरणाने श्रमिकांच्या गतीशीलतेचा परिणाम परीणाम स्थलांतरनावर होत असल्याने अनेक देशांचे नागरिक इतर देशात स्थायिक झालेले आहे. या स्थलांतरनाच्या माध्यमातून रोगप्रसार झाल्याने आरोग्याचा प्रश्न निर्माण होतो. उदा: अफ्रीकेतून आलेला एड्स व इगोला.
6. जागतिकीकरणाने स्थलांतरणामुळे अनेक नागरिक इतर देशात स्थायिक होतात. त्यामुळे मुळ निवासी नागरिकांच्या संकृतीची हानी होते.

जागतिकीकरण व भारत

जागतिक व्यापार संघटनेचा भारत सभासद देश असल्यामुळे जागतिक व्यापार संघटनेच्या अटी व शर्ती भारताला लागू झाल्या. परंतु विकसीत देशांच्या तुलनेत भारतीय अर्थव्यवस्थेतील काही क्षेत्रांचा विकास पुरेसा न झाल्यामुळे त्यांना अर्थसहाय्य करणे कठमप्राप्त होते. 1991 साली परकिय चलनाची गंगाजळी संपुष्टात आल्यानंतर भारताने विश्वबँक यांच्याकडे मदतीसाठी हात पसरले. या मदतीच्या मोबदल्यात गॅट करारावर भारताला स्वाक्षरी करावी लागली. व त्याद्वारे जागतिक आर्थिक पुनर्रचना अटी नियमाची गुलामगिरी भारताला स्वीकारावी लागली व त्यातूनच भारतात राजकीय, आर्थिक, सामाजिक आणि पर्यायाने मानसिक गुलामगिरीची ही प्रक्रीया सुरु झाली.

विश्व व्यापार संघटना ही अत्यंत किचकट कायदे असलेली व्यवस्था असून त्यामध्ये 60 करार आहेत. त्यातला एक करार हा कृषिविषयक आहे. यामध्ये कोणत्याही सहभागी राष्ट्राला कृषि उत्पादनाची किंवा पदार्थाची आयात ही बंद करता येणार नाही. सगळ्या आयात करावे लागेल गरज असेल तेवढेच आयात करणे हे विश्व व्यापार संघटनेखाली निषिद्ध ठरविण्यात आले. त्यामुळे 'बळी तो कानपिळी' अशी अवस्था निर्माण झाली आहे. कारण मूल्यांची जागा वस्तु घेत आहे. संस्कृतीची जागा बाजार घेत आहे तर माणसाची जागा यंत्र व तंत्र घेत आहे.

अध्ययनाची उद्दीष्टे

1. जागतिकीकरणाचा भारतीय शेतीवर होणा-या अनुकूल व प्रतिकूल प्रभावाचा अभ्यास करणे.
2. जागतिकीकरणामुळे देशातील शेती उत्पादनात वाढ होईल कीवा नाही ते तपासणे.
3. जागतिकीकरणामुळे देशातील शेतकरी-यांची गरीबी कमी करण्याकरीता जागतिकीकरण मोलाचे ठरू शकेल किंवा नाही यांचा अभ्यास करणे.
4. जागतिकीकरणामुळे भारतीय शेतकरी-यांना कार्यक्षम अवजारे मीळतील किंवा नाही यांचा अभ्यास करणे.
5. जागतिकीकरणामुळे भारतीय शेतकरी-यांची व कृषीची कार्यक्षमता वाढून भारतीय शेतकरी-यांच्या उत्पादनात वाढ होईल कीवा नाही ते अभ्यासने.
6. जागतिकीकरणामुळे व्यापार व्यवसायात वाढ होवून देशाची आर्थिक प्रगती होईल किंवा नाही ते तपासणे.
7. जागतिकीकरणामुळे भारत एक आर्थिक महासत्ता बनेल किंवा नाही ते तपासणे.
8. जागतिकीकरणामुळे देशात रोजगार संधी निर्माण होईल किंवा नाही ते तपासणे.

अध्ययनाची गृहीतके

1. जागतिकीकरणामुळे भारतातील शेतीवर झालेला प्रभाव.
2. जागतिकीकरणामुळे भारतीय शेतीची काय दशा व दिशा झाली.

Organized by Department of Sociology

Late Dattatraya Pusadkar Arts College, Nandgaon Peth, Amravati

Accredited with 'B' Grade by NAAC

CERTIFICATE

This is to certify that *Mr. Manohar Ramchandra Choudhari, Anand Niketan College, Warora* has actively participated and presented a paper on "**जागतिकरणाना भारतीय शेतीवर प्रभाव**" in the National Seminar on "Impact of Globalization on Rural India" organized by the Department of Sociology, Late Dattatraya Pusadkar Arts College, Nandgaon Peth, Tq. Dist. Amravati on 21st November 2017.

Dr. Subhash K. Pawar
Organizing Secretary

Dr. Vijay D. Dorne
Principal & Convener

शेतक-यांची आत्महत्या : कारणे आणि उपाययोजना

प्रा. मनोहर रामचंद्र चौधरी
आनंद निकेतन महाविद्यालय वरोरा

शेतक-याची आत्महत्या हा विषय शोधनिबंधासाठी निवडण्याचा मुख्य उद्देश शेतक-यांच्या आर्थिक व सामाजिक अशा अनेक दृष्टीकोनातून सखोल अभ्यास करणे हा होय. आज शेतक-यांच्या आत्महत्या ह्या केवळ आत्महत्या राहिल्या नसून त्या आत्महत्या आज देशापुढे एक गंभीर प्रश्नाच्या रूपात आहेत आणि म्हणूनच कृषीप्रधान अर्थव्यवस्थेत शेतक-यांच्या झालेल्या आत्महत्येला कोण जबाबदार आहे? शेतक-यांना न्याय मिळवून देण्यासाठी व त्यांच्या आत्महत्या रोकण्याकरीता प्रस्तुत विषय निवडलेला आहे.

शोधनिबंध हा एकूण तिन वीभागात वर्गीकृत केला आहे. पहिल्या विभागात प्रस्तावना, कृषीचे महत्व, विषयाची उद्दिष्टे, गृहीते, संशोधन पध्दती इ. घटकाचा शेतक-यांच्या आत्महत्येशी संबंधीत विषयाचा विचार केला आहे.

दुस-या विभागात शेतक-यांच्या आत्महत्येची कारणे काय आहे यांचा विस्तृत अभ्यास करण्यात आला आहे

तर तिस-या विभागात शेतक-यांच्या आत्महत्या थांबविण्यासाठी कोणत्या उपाययोजना व निष्कर्ष सुचविण्यात आले आहेत.

प्रस्तावना:

शेती व्यवसाय हा भारतीय शेतक-यांचा पुरातन व्यवसाय आहे. आणि म्हणूनच आज जगात भारतीय अर्थव्यवस्था कृषीप्रधान अर्थव्यवस्था म्हणून ओळखली जाते. भारतीय शेतीच्या दृष्टीने विचार केल्यास भारतीय शेतक-याला "दारीद्रयाचा राजा"

म्हणून ओळखले जाते. म्हणूनच भारतीय

शेतक-यांविषयी असे म्हणतात की, भारतीय शेतकरी कर्जात जमतो, कर्जात जमतो आणि कर्जातच मरतो.

भारतातील एकूण लोकसंख्येपैकी ८०% लोकसंख्या ही ग्रामीण भागामध्ये वास्तव्य करित आहे. तर ७०% लोकांचा प्रमुख व्यवसाय हा शेती आहे. म्हणूनच भारतीय शेतक-याला भारतीय अर्थव्यवस्थेचा कणा मानला जातो. देशातील एकूण उत्पन्नाच्या १८% उत्पन्न हे शेतीतूनच प्राप्त होते. भारतासारख्या कृषीप्रधान देशात शेतक-यांच्या आत्महत्या हा अत्यंत गंभीर विषय बनला आहे. शेतक-यांच्या आत्महत्येचे प्रमाण केवळ विदर्भातच नव्हेत तर उर्वरित महाराष्ट्र, आंध्र प्रदेश, मध्यप्रदेश, छत्तीसगड यासारख्या राज्यात व संपूर्ण देशात आढळून येते त्यामुळे भारतीय शेतक-यांच्या आत्महत्या हा संपूर्ण भारतासाठी एक आर्थिक व सामाजिक प्रश्न बनलेला आहे.

भारतीय कृषीचे महत्व

- १) राष्ट्रीय उत्पन्नातील मुख्य स्रोत.
- २) रोजगारीचे प्रमुख साधन.
- ३) कच्चा मालाची उपलब्धता.
- ४) अन्नधान्याचा पुरवठा.
- ५) विदेशी व्यापारात महत्वाचे स्थान.
- ६) आर्थिक विकासासाठी आवश्यक.
- ७) उपजिवीकेचे साधन.

संशोधनाची उद्दिष्टे

- १) शेतक-यांच्या आत्महत्येला कारणीभूत असणा-या घटकांचा अभ्यास करणे.
- २) शेतमाल विपन्न व्यवस्थेतील समस्या जाणून घेणे.
- ३) शेतक-यांच्या आत्महत्येची पार्श्वभूमी तपासणे.
- ४) शेतक-यांच्या आत्महत्येस जबाबदार घटकाबाबत उपाययोजना करणे.
- ५) हवामान बदलानुसार शेती नियोजनात बदल करण्यासाठी उपाय सुचविणे.
- ६) शेतक-यांना वातवी किंमतीत बी-बियाने, खते, किटकनाशके उपलब्ध करून देण्यासाठी सरकारी पातळीवर प्रयत्न करणे.
- ७) कर्जबाजारीपणामुळे शेतक-यांच्या मानसीकतेवर झालेल्या परिणामाचा अभ्यास करणे.

Shri Balaji Sansthan Deulgaon Raja's

SHRI VYANKATESH ARTS, COMMERCE & SCIENCE COLLEGE

Deulgaon Raja, Dist. Buldana

NAAC RE-ACCREDITED AT 'B' LEVEL

GOLDEN JUBILEE YEAR
1967-2017

ONE DAY INTERDISCIPLINARY NATIONAL CONFERENCE
ON
**Indian Agriculture:
Challenges and Opportunities**

ORGANIZED BY

DEPARTMENT OF ECONOMICS

Certificate

This is to certify that,

*Prof. Manohar R. Chaudhari, Anand Niketan Mahavidyalaya,
Warora (MS) attendd the One Day Interdisciplinary National
Conference on "Indian Agriculture: Challenges and Opportunities" and
participated in the deliberations on 23rd December, 2017.
He also presented a research paper.*

Place : Deulgaon Raja

Date : 23rd December, 2017

Coordinator
(Prof. Dnyaneshwar Gore)

Convener
(Prin. Dr. Gajanan Jadhav)

<http://ayehu.com/role-robotic-process-automation-banking-industry/>

9. "Five Examples of Biometrics in Banking", Bethany Frank, Alacriti, February 22, 2016, accessed November 2016 at <http://www.alacriti.com/biometrics-in-banking>

10. "The Biometric Future of Banking", Jimi Marous, The Financial Brand, November 3, 2016, accessed November 2016 at <https://thefinancialbrand.com/61449/biometric-banking-password-trends/>

05

Recent Trends in Indian Banking Sector

Prof. M. R. Chaudhari
M.Com. M.Phil, MA (Eco.),
Anand Niketan College, Varora, Chandrapur
(Maharashtra)

Introduction

Today, we are having a fairly well developed banking system with different classes of banks – public sector banks, foreign banks, private sector banks, regional rural banks and co-operative banks. The Reserve Bank of India (RBI) is at the paramount of all the banks.

The RBI's most important goal is to maintain monetary stability (moderate and stable inflation) in India. The RBI uses monetary policy to maintain price stability and an adequate flow of credit. The rates used by RBI to achieve this are the bank rate, repo rate, reverse repo rate and the cash reserve ratio. Reducing inflation has been one of the most important goals for some time.

Growth and diversification in banking sector has transcended limits all over the world. In 1991, the Government opened the doors for foreign banks to start their operations in India and provide their wide range of facilities, thereby providing a strong competition to the domestic banks, and helping the customers in availing the best of the services. The Reserve Bank in its bid to move towards the best international banking practices will further sharpen the prudential norms and strengthen its supervisor mechanism.

There has been considerable innovation and diversification in the business of major commercial banks. Some of them have engaged

भारतीय विद्यामंदिर, अमरावती द्वारा संचालित
भारतीय महाविद्यालय, मोर्शी, जि.अमरावती
(संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती संलग्न)

व आधार सोशल रिसर्च अॅण्ड डेव्हलपमेंट ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट, अमरावती
यांच्या संयुक्त विद्यमाने वाणिज्य विभाग आयोजित

राष्ट्रीय चर्चासत्र

"Current Trends in Commerce"

दि. २४ फेब्रुवारी, २०१८

प्रमाणपत्र

श्री/श्रीमती/प्रा. डॉ. *M.R. Chaudhari*
Anand Niketan College, Warora, Chandrapur

यांनी "Current Trends in Commerce" या विषयावरील एक दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रामध्ये
बीजभाषक / सत्राध्यक्ष / तज्ज्ञ मार्गदर्शक / शोधनिबंध वाचक / प्रतिनिधी म्हणून सहभाग घेतला व त्यांनी
Recent Trends in Indian Banking Sector

या विषयावर शोधनिबंध वाचन केले. त्याबद्दल हे प्रमाणपत्र प्रदान करण्यात येत आहे.

डॉ. आर. वी. विजवे
अध्यक्ष
भारतीय विद्यामंदिर, अमरावती

प्राचार्य *जी. एस. मेश्राम*
आयोजक
भारतीय महाविद्यालय, मोर्शी

डॉ. जे.एल. रामटेके
समन्वयक
भारतीय महाविद्यालय, मोर्शी

प्रा. विराग गावंडे
संचालक
आधार पब्लिकेशन, अमरावती

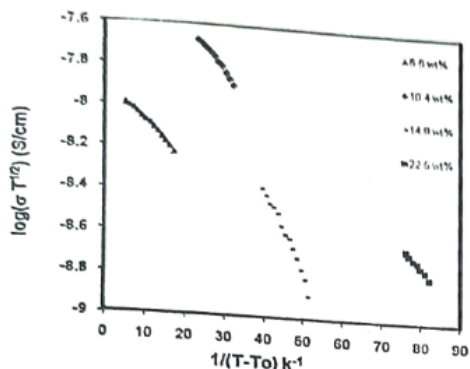

Fig. 3 VTF plots for PTh-PVAc films for different wt % of Iodine

SMALL SCALE & COTTAGE INDUSTRIES IN THE RURAL INDIA

Prof. M. R. Chaudhari
M.Com. M.Phil, MA (Eco.),
Anand Niketan College, Warora, Chandrapur
(Maharashtra)

Parameters for the PTh-PVAc films for different Iodine wt %

Concentration of Iodine (wt%)	Ionic Transference number (t _{ion})	Energy Ea (eV)	Temperature eT _a (K)	Pre-exponential factor A (S ² /2 cm ⁻¹)	Pseudo activation energy B (eV)	Ideal glass transition temperature T _d (K)
5.5	0.96	0.149	388	2.3319 × 10 ⁻⁷	0.00009	327
10.4	0.94	0.188	385	1.6538 × 10 ⁻⁷	0.00019	330
14.9	0.95	0.420	362	1.0124 × 10 ⁻⁸	0.00058	332
22.5	0.87	0.150	380	1.7047 × 10 ⁻⁸	0.00010	341

Abstract:

In Indian economy small-scale and cottage industries occupy an important place, because of their employment potential and their contribution to total industrial output and exports.

Government of India has taken a number of steps to promote them. However, with the recent measures, small-scale and cottage industries facing both internal competition as well as external competition. There is no clear distinction between small-scale and cottage industries. However it is generally believed that cottage industry is one which is carried on wholly or primarily with the help of the members of the family. As against this, small-scale industry employs hired labour.

Moreover industries are generally associated with agriculture and provide subsidiary employment in rural areas. As against this, small scale units are mainly located in urban areas as separate establishments.

Keywords: small-scale and cottage industries, definition, Characteristics, Objective, Problems, Impact and remedies.

Definition:

The official definitions of a small scale unit are as follows:

(i) Small-Scale Industries:

These are the industrial undertakings having fixed investment in plant and machinery,

Shri Vinayaka Balakrishna Garamin Vikas Sanstha Degree Coll. Yavatmal Reg. No. 2768

**Shivrarnji Moghe Arts, Commerce & Science College,
Kolapur (Pandharkawada) Dist. Yavatmal (MS)**

(Affiliated to Sant Gadge Baba Amravati University Amravati)

Organizes

**One Day International Interdisciplinary Conference on Globalization Issues & Aspects
[ICGIA-2018]**

In Collaboration with Andhar Social Research & Development Training Institute, Amravati.

Thursday 8th March 2018

This is to certify that Prof./Dr./Mr./Mrs/Miss. Manohar R. Chaudhari
of Anand Niketan College Warora.
has participated in International Conference on Globalization Issues & Aspects
on 8th March 2018. He/She has contributed/presented a paper on Small Scale
of Cottage Industries in The Rural India

Prof. Virag Gawande
Organizer
Director

A.S.R.&D. T. Institute Amravati

Dr. Shankar R. Wamale
Organizer
Principal
S. V. College, Kolapur

Dr. Radhesham Chaudhari
Organizing Secretary
(Dept. of Commerce)

Dr. Ajay Solanke
Organizing Secretary
(HOD, Dept. of Geography)

Dr. Amar Wanjari
Organizing Secretary
(Dept. of Zoology)

Dr. Anur Dasode
Convener
(HOD, Dept. of Commerce)

Prof. Manoj Wamale
Convener
(HOD, Dept. of Maths)

Dr. Manoj Wamale
Convener
(HOD, Dept. of English)

CERTIFICATE

GURUKUL INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL

UGC Approved Journal Sr. No. - 48455

ISSN NO 2394-8426 with IMPACT FACTOR : 3.325

International Book

Sustainable Village Development Emerging Ideas

Dr. Dilip Barsagade

21	भारतीय कृषी आणि ग्रामीण विकास	प्रा. निलेष अरुण दुर्गे	117-120
22	शेती व ग्रामीण विकास	प्रा. संजय पी. पिठाडे	121-124
23	भारतीय अर्थव्यवस्थेतील कृषिचे महत्व आणि सद्याची स्थिती	प्रा. मनोहर आ. गुडघे	125-130
24	इंदिरा आवास योजना - एक दृष्टीक्षेप	प्रा. नरेंद्र के. पाटील	131-134
25	The current situation of Indian tribal women and activities aimed for female self-independence and empowerment for the sustainable village development	Dr.Dilip Barsagade	135-139
26	ग्राम संस्कृति के प्रतीक लोकगीत	डा० रुचि गुप्ता	140-144

इंदिरा आवास योजना — एक दृष्टीक्षेप

प्र. नरेंद्र के. पाटील
आनंद निकेतन महाविद्यालय,
वरोरा -442907

सारांश :

स्वातंत्र्यापासून आजपर्यंत भारतीय लोकसंख्या ही सतत वाढत चालली आहे. त्याला लोकांतील शिक्षण व अंधश्रद्धा कारणीभूत ठरते. या वाढत्या लोकसंख्येला मनुष्य हाच कारणीभूत आहे. त्यामुळे मनुष्याला पायउतार व्हावे लागले आहे. 'मुल हे देवाच देण' अशा अंधसमजुतीमुळे ग्रामिण शेतकरी हा दारिद्र्य व कमजोर व लाघार बनला आहे. त्यामुळे ग्रामीणात दारिद्र्य, बेरोजगारी, उपासमार, भूमिहीन राहण्यास घर नाही म्हणजे त्यांना आवश्यक असणाऱ्या गरजापासून वंचित राहावे लागत आहे. आतापर्यंत केलेल्या अभ्यासावरून असे लक्षात येते की, ज्या योजना ग्रामीण भागातील लार्माथ्याला देण्यात आल्या त्या योजनापैकी इंदिरा आवास योजना वरदान ठरली आहे. अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्गीय व दारिद्र्य रेषेखाली लोकांचे जिवनमानाचा स्थर उंचावला आहे. ग्रामीण विकासावर अनुकूल परिणाम घडून आला आहे. ग्रामीण विकासासाठी अजूनही घरकुलाची योजना चालू ठेवणे आवश्यक आहे. शासकीय आधाराषिवाय ग्रामीण विकासाचे भवितव्य आशादायी नाही.

बीजसंज्ञा — इंदिरा आवास योजना, स्थानिक स्वराज्य संस्था, ग्रामीण विकास, दारिद्र्यरेषा
प्रस्तावना —

भारतात प्रत्येक खेडयात पंचायतराज पध्दतीचा विकास हे महात्मा गांधीजींचे स्वप्न होते. खेडयाचा विकासासाठी 1952 साली "सामुदायिक विकास योजना" सुरु करण्यात आला. हा कार्यक्रम 55 प्रकल्पात 165 विकास गटात सुरु झाला. परंतु हा कार्यक्रम अयशस्वी ठरल्यामुळे जास्तीत जास्त लोकांना विकास कार्यात सहभागी करून घेण्यासाठी राष्ट्रीय विस्तार सेवा योजना 2 ऑक्टोबर 1953 पासून सुरु करण्यात आली. वरील दोन्ही योजनेमध्ये आलेल्या अपयशामुळे नियोजन मंडळाच्या प्रकल्प समितीने पंचायतराज व्यवस्थेचे स्वरूप व कल्पना निश्चित करण्यासाठी केंद्र शासनाने 1957 मध्ये गुजरातचे माजी मुख्यमंत्री श्री. बलवंतराव मेहता यांच्या अध्यक्षेखाली एक समिती नियुक्त केली होती. ठाकुर, फुलकर, डी.पी.सिंग, बी.जी.राव हे या समितीचे सदस्य होते. मेहता समितीने आपला अहवाल 1958 मध्ये सादर केला. या समितीने लोकषाहीच्या विकद्रीकरणवावर भर दिला व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या या त्रिस्तरीय रचनेची शिफारस केली. ग्रामीण "पंचायतराज" असे संबोधले होते.

स्थानिक स्वराज्य संस्था —

आजचा गावकरी हा आपल्या अधिकाराच्या बाबतीत जागरूक झाला आहे. लोकसहभागानुन ग्रामीण विकास शक्य आहे. तसेच लोकषाही विकेंद्रिकरण व लोकसहाय्य या द्वारेच ग्रामीण विकास होवू शकते. खेडयांच्या विकासासाठी स्थानिक स्वराज्य संस्था या मजबूत व्हायला हव्या. तसेच या संस्थाना जास्तीचे अधिकार मिळाले पाहिजे. भारतात पंचायत व्यवस्थेमध्ये स्थानिक स्वराज्य संस्था या मजबूत बनत चालल्या आहेत. महाराष्ट्रात पंचायतराज व्यवस्था 1962 पासून लागू झाली आणि त्यानुन त्रिस्तरीय व्यवस्था निर्माण झाली. जिल्हा परिषद जिल्हा पातळीवर, पंचायत समिती तालुका पातळीवर व ग्रामपंचायत गाव पातळीवर शक्तीमान झालेली दिसून येते.

ग्रामीण विकास —

खेडयांच्या विकासासाठी स्थानिक स्वराज्य संस्था या मजबूत व्हायला हव्या. कारण वाढत्या लोकसंख्येमुळे अनेक कुटूंब निर्माण होवून शेतकरी हा शेतमजुर बनला. भूमिहीन बेघर निर्माण झाले. इंदिरा आवास योजनेतर्गत भूमिहीन शेतमजुर कुटूंबांना घरकुल बांधून देण्याचा उपक्रम सुरु आहे. त्याच प्रमाणे दारिद्र्य रेषेखाली असलेल्या ग्रामीण जनतेचा विकास घडवून आणावा यासाठी स्थानिक जिल्हयातील इंदिरा आवास योजनेचा पहिलाच अभ्यास आहे. त्यामुळे शासन, जनता, विविध संस्था व अभ्यासक यांच्या दृष्टीने विषयाचे अत्यंत महत्त्व आहे.

भारतीय राज्यघटनेच्या 40 व्या कलमाचा आधार घेवून गावाच्या विकास करण्याच्या दृष्टीने जबाबदारी घटनेने राज्यसरकारवर टाकलेली आहे. विकासाच्या संदर्भात ज्या विविध योजना राबविल्या जातात त्या योजनांचे ग्रामीण विकासात काय योगदान आहे हे पहाण्याकरीता शासनतर्फे ज्या विविध योजना आहेत. त्यापैकी इंदिरा आवास योजनेचे अध्ययन अभिप्रेत आहे. ग्रामीण विकासात इंदिरा आवास योजना कितपत यशस्वी झालेली आहे हे पाहण्याचा प्रयत्न करण्यात येत आहे.

इंदिरा आवास योजना —

भूमिहीन ग्रामीण कृषी मजुरांसाठी निःशुल्क आवास स्थळ प्राप्त होण्याकरीता केंद्रीय आवास स्थळ कार्यवदन योजना ऑक्टोबर 1971 मध्ये सुरु झाली. व 1974 ला राज्याला सोपविल्या गेली. व नंतर किमान गरजा कार्यक्रमात समाविष्ट करण्यात आली व नंतर 20 कलमी योजनेत समाविष्ट केली गेली. 1985-86 ग्रामिण भूमिहीन रोजगार हमी योजनेतर्गत व नंतर 1989-90 मध्ये जवाहर रोजगार योजना अंतर्गत राबविण्यात आली. 1993-94 मध्ये या योजनेचे स्वरूपात बदल घडले त्यात दारिद्र्य रेषेखालील कुटूंबाचा समावेश केला गेला. ही योजना 1989-90 ते 1995-96 पर्यंत जवाहर योजनेपासून वेगळे करून स्वतंत्र स्थान प्राप्त झाले. व 'ग्रामिण आवास' योजनेला 1 जानेवारी 1996 मध्ये या योजनेत समाविष्ट करून इंदिरा आवास योजनेला विस्तार स्वरूप प्राप्त झाले

इंदिरा आवास योजना ही केंद्रपुरस्कृत असून ती जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणेमार्फत राबविली जाते. लाभार्थ्यांची निवड ग्रामसभेमार्फत करण्यात येते. त्यासाठी लाभार्थ्यांचे नाव दारिद्र्यरेषेखाली यादीत असावे लागते. ग्रामसभेच्या ठरावानंतरच लाभार्थ्यांस या योजनेचा लाभ मिळू शकतो. या योजनेचा निधी पंचायतसमिती संबंधित ग्रामसभेकाकडे हस्तांतरित करते. ग्रामसेवक हा निधी लाभार्थ्यांस प्रदान करतात. इंदिरा आवास योजना राज्यात 1 एप्रिल 1989 पासून राबविण्यात येत आहे. ही केंद्र पुरस्कृत योजना असून यात केंद्र शासनाने 1 एप्रिल 2013 पासून घराच्या बांधकामाचा खर्च पुरस्कृत योजनेचा निधी वित्तियत केला आहे. तथापि राज्यशासनाने सदर खर्चाची मर्यादा वाढवून ती रु 1 लाख केली आहे. बांधकामासाठी लागणाऱ्या निधीच्या हिश्याची रचना केंद्रशासनाने हिस्सा 75 टक्के 52500, राज्य शासनाचा 25 टक्के 17500, राज्य शासनाचा अतिरीक्त हिस्सा 25000, लाभार्थ्यांचा हिस्सा 5000, एकुण 1,00,000 लाख देण्यात येतात. अनुसूचित जाती, जमाती, मुक्त वेढबिगार तसेच अनु.जाती/जमाती नसलेले परंतु दारिद्र्यरेषेखाली असणाऱ्या घरे बांधून देणे, असलेल्या जुन्या घराचा दर्जा सुधारण्यासाठी अनुदानाच्या स्वरूपात मदत करणे हा या योजनेचा प्रमुख उद्देश आहे.

या योजनेत बांधण्यात येणारे घर किमंत 269 चौ. फुट क्षेत्रफळाइतके असते. शौचालय, निर्धुर् घुल, या गोष्टी घरकुलात समाविष्ट असायलाच हव्यात असे सक्त निर्देश आहेत. या योजनेतील घराचे बांधकाम लाभार्थ्यांने सुरुवातीपासून सहभागी व्हायचे आहे. बांधकामाच्या दर्जाबाबत लाभार्थ्यांस जबाबदार धरण्यात येते. लाभार्थ्यांस आवश्यक वाटल्यास स्वतःच्या पैशातून गंवडी, सुतार यासारख्या तांत्रिक कामगारांची मदत घेता येईल. बांधकामाच्या प्रगतीनुसार लाभार्थ्यांस निधी होणार आहेत. या योजनेत बांधली जाणारी घरे महीलेच्या अगर पती, पत्नीच्या संयुक्त नावावर केली जातात. या योजनेतर्गत केंद्र व राज्य सरकार हिस्सा 70000 रु, सरकार अतिरीक्त अनुदान 25500 रु व लाभार्थी हिस्सा 5000 रु असे 1 लाख घरकुलासाठी उपलब्ध होणार आहेत. इंदिरा आवास योजनेच्या अनुदानात राज्य सरकारने 1 नोव्हेंबर 2013 पासून 25,000 रुपयांचे अतिरीक्त अनुदान देण्याचा निर्णय घेतला आहे. त्यानुसार मजुर झालेल्या घरकुलांना 25,000 रुपयांचे अतिरिक्त अनुदान देणार आहे. त्यामुळे लाभार्थ्यांस आता साधारणत 95,000 रुपयांचे अनुदान मिळणार आहे. लाभार्थ्यांस हिस्सा रु 5000 असेल तो मजुरीचा स्वरूपातही भरता येईल. याआधी या योजनेतून मिळणाऱ्या अनुदानानुन घरकुल बांधणे अशक्य असल्याने या निधीत वाढ करावी अशी मागणी होत होती. ती आता राज्य सरकारने मान्य केली आहे.

पात्र लाभार्थी वर्ग :

1. कुटूंब भूमिहीन/बेघर असले पाहिजे.

- कुटूंब दारिद्र्य रेषेखाली असले पाहिजे.
- कुटूंब अनुसूचित जाती, जमातीच्या व इतर मागासवर्गीय असावा.
- घरकुल बांधण्याच्या कामात सहभागी होण्याची लाभार्थी व त्यांच्या कुटूंबीयांची पुर्ण तयारी असली पाहिजे.
- या बाबतीत महसुल खात्यामार्फत बेघर कुटूंबीयांची जो यादी बनाविल्यात जाली आहे त्या कुटूंबीयांना प्राधान्य दिले जाते.
- आगात पंधरीत कुटूंबीयास (वर्षा, अग्नी, मुयाळ इत्यादी)
- शरणाधी किंवा खातेवेत किंवा अर्धा सैनिक बलात मारल्या गेलेल्या सैन्याचा विधवा महिलास किंवा त्याच्या आप्त संबंधी 18 वर्षांच्या वर मुलगा असला तर यांना लाभ घेता येतो.
- अपंग सदस्य असलेल्या परिवार दारिद्र्य रेषेखालील लाभ घेवु शकतो.
- ग्रामपंचायत रेकार्डला लाभार्थ्यांचे घर नसल्याचा दाखला.

निवड प्रकृती :

या योजनेस आवधिक असणाऱ्या पात्र लाभार्थ्यांची निवड खालीलप्रमाणे होते.

- दारिद्र्य रेषेखालील ग्रामपंचायत यादीत नोंद असलेल्या कुटूंबाची दखल ग्रामसेवकाद्वारे केली जाते.
- ग्रामपंचायतीला या वर्षात करण्यात येणाऱ्या प्रकरणाच्या संख्येनुसार ग्रामसेवक आवधिक असणाऱ्या कुटूंबाला योजनेची माहिती पुरविणे.
- त्या माहितीच्या आधारे कुटूंबाचे प्रकरण सरपंचाच्या सहीनंतर ग्रामसभेत ठेवले जाते. ग्रामसभेची मान्यता घेतली जाते.
- नंतर ते प्रकरण ग्रामसेवक पंचायत समितीकडे पाठविले जाते.
- त्या प्रकरणावर गटविकास अधिकारी हा कनिष्ठ अभियंता किंवा जवाहर योजना अधिकारी लाभार्थी कुटूंबाची माहिती व जागेची जागेची माहिती काढतात.
- योग्य आढळल्यास गटविकास अधिकारी या परवानगीने हे प्रकरण जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणेकडे पाठविले जाते.
- ग्रामीण विकास यंत्रणा ही प्रत्येक पंचायत समित्याच्या ठरविलेल्या लक्षानुसार ते प्रकरण पंचायत समितीकडे पाठविल्या जाते. अतिरीक्त प्रकरणे नामंजुर होत असते.
- पंचायत समितीद्वारा मंजुर झालेल्या प्रकरणाचा लाभार्थ्यांशी नावे ग्रामपंचायतकडे पाठविले जाते.
- मंजुर झालेल्या लाभार्थीला ग्रामसेवकाद्वारे कळविल्या जाते.
- पात्र कुटूंबासाठी जागा उपलब्ध करून देवुन ते आवास बांधकाम हे कनिष्ठ अभियंता किंवा ग्रामसेवकाचा देखरेखेखाली होत असते.
- आवधिक त्या वेळेस ग्रामपंचायत/पंचायत समिती/स्वतः लाभार्थी साहित्य पुरवठा करीता असतो.
- निधी व जागे नुसार बांधकाम केले जाते. घराचे बांधकाम केले जाते.
- अंदाजपत्रक लाभार्थ्याला दिले जाते. त्यानुसार घराचे बांधकाम केले जाते.

अटी :

- लाभार्थी घराचा उपयोग स्वतः करतील
- लाभार्थी देखभाल स्वतः करील
- लाभार्थी घरकुल विक्रम नही.
- घरकुल गहाण ठेवणार नाही.
- आवास ग्रामपंचायतच्या स्वामी करेन.
- गाव सोडुन गेल्यास घरकुल ग्रामपंचायतच्या स्वाधीन करेल.

- मृत्यु पावल्यास ग्रामपंचायतीची मालकी होईल. पंचायत समितीद्वारे बांधकाम हे ज्युनिकर इंजिनियर करीत असतो. पुर्ण झाल्यावर लाभार्थीला ताबापत्र दिले जाते.
संघोधनाची गृहीतके
संघोधनासाठी खालील गृहीतकेकाद्या आधार घेण्यात आलेला आहे.
- इंदिरा आवास योजनेमुळे ग्रामीण विकासावर अनुकूल परिणाम घडून आला आहे.

इंदिरा आवास योजना ग्रामीण भागासाठी

जिल्हा चंद्रपूर		संदर्भ वर्ष		वित्तीय केल्यास घराची संख्या					
क्र. क्र.	तासुका	योजनेत तर्गत बांधले गेले एकूण घर	झालेला खर्च लाखत	दारिद्र्य रेषेखालील घर नसलेली कुटूंबाची संख्या	वित्तीय केल्यास घराची संख्या				
					अनुसूची त जाती	अनुसूचित जाती	अल्पसंख्यक	इतर	एकूण
१	वरेंग	१२०	१२०.०	१६७०	३६	०	०	८३	१२०
२	चिमूर	५१२	५१२.०	१४५०	४९७	०	०	९५	५१२
३	नागभिड	२५५	२५५.०	४४१२	१६९	०	०	८६	२५५
४	बम्हपूरी	२७५	२७५.०	३०८०	२०५	०	०	७०	२७५
५	सावली	४३७	४३७.०	३४११	३५३	०	०	८४	४३७
६	सिदेवाही	२५५	२५५.०	९४१	१९२	०	०	६३	२५५
७	भद्रावती	६६	६६.०	५८३	२६	०	०	४०	६६
८	चंद्रपूर	२४२	२४२.०	१३८	१९६	०	०	४९	२४२
९	मूल	१७७	१७७.०	२०४६	१२५	०	०	५२	१७७
१०	पौभर्णा	११४	११४.०	५८९	७८	०	०	३६	११४
११	बल्लारपूर	७२	७२.०	७७३	४९	०	०	२३	७२
१२	कोरपता	४७	४७.०	१३०६	०	०	०	४७	४७
१३	राजूर	१४५	१४५.०	१२०६	९९	०	०	४६	१४५
१४	नौडपिपरी	२८९	२८९.०	१९२९	२३४	०	०	५५	२८९
१५	जिवती	२६४	२६४.०	२०४७	३६	०	०	५०	२६४
जिल्हा एकूण		३२७०	३२७०.०	२५५६०	२३९३	०	०	८७७	३२७०

आधार — प्रकल्प संचालक जिल्हा ग्रामिण विकास यंत्रणा जिल्हा परिषद चंद्रपूर

- ग्रामीण विकासासाठी अजूनही घरकुलाची योजना घालू ठेवणे आवधिक आहे.
- घासकीय आधाराधिवाय ग्रामीण विकासाचे भवितव्य आषादायी नाही
- घरकुल योजनेमुळे दारिद्र्य रेषेखालील व्यक्तीचे आर्थिक उत्पन्नात वाढ झाली आहे
- घरकुलामुळे दारिद्र्य रेषेखालील लोकांचे जिवनमानाचा स्वर उंचावला आहे.

विषयाची व्याप्ती -

इंदिरा आवास योजना ही संपूर्ण भारतात सुरु आहे. तेव्हा एवढ्या मोठ्या क्षेत्राचे अध्ययन करणे शक्य नसल्याने चंद्रपूर जिल्हयाचा विचार प्रामुख्याने केला आहे. चंद्रपूर जिल्हयातील पंचायत समिती अंतर्गत नमुना पध्दतीद्वारे काही गावाची निवड अध्ययन क्षेत्र म्हणुन निवडयात आले आहे.

निष्कर्ष -

इंदिरा आवास योजना ही ग्रामीण भागासाठी वरदान ठरली आहे. दारिद्रय रेषेखाली लोकांचे जिवनमानाचा स्थर उंचावला आहे. ग्रामीण विकासावर अनुकूल परिणाम घडून आला आहे.ग्रामीण विकासासाठी अजुनही घरकुलाची योजना चालू ठेवणे आवश्यक आहे. शासकीय आधाराषिवाय ग्रामीण विकासाचे भवितव्य आषादायी नाही. घरकुल योजनेमुळे दारिद्रय रेषेखालील व्यक्तीचे आर्थिक उत्पन्नात वाढ झाली नाही हे सत्य आहे. कारण इंदिरा आवास योजनेचे घर तयार करताना लाभार्थ्याला स्वतः जवळची रक्कम वापरावी लागली. शासनाने कोणतीही योजना देताना त्या योजनेचा पुरेपुर फायदा लाभार्थ्याला झाला की नाही हे तपासण्यासाठी दर दोन वर्षांनी एक चौकषी समिती नेमावी आणि त्या योजनेत काही बदल करता आला तर तो करावा.

संदर्भ ग्रंथसुची - :

1. सुन्द्ररम के.पी.एम.एवं दत्त रूद्र, भारतीय अर्थव्यवस्था,एस.चंद्र प्रकाशन नई दिल्ली 2003
2. आगलावे, डॉ. प्रदिप, संशोधन पध्दतीशास्त्र व तंत्रे,विद्या प्रकाशन, नागपूर (2000)
3. बी.एन.युगधन, पंचायती राज व्यवस्थेतील अंतरंग ग्रामहिन,पिंपळापूरे अॅण्ड पब्लीकेशन्स
4. सुधाकर शास्त्री , भारतीय अर्थव्यवस्था , एस.चंद्र प्रकाशन, नई दिल्ली 2003
5. श्री. मनोज आवळे ,पंचायतराज -कार्य कायदा,योजना , पिंपळापूरे अॅण्ड कंपनी पध्दती पब्लीषर्स, नागपूर
6. प्रकल्प संचालक जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा, जिल्हा परिषद ,चंद्रपूर

WATER SAMPLING FROM DIFFERENT REGIONS OF MAHARASHTRA AND ITS ANALYSIS

Wakulkar, A.P.¹, Jiotode, S.B.² & Lanjewar, M.R.³

^{1,2}Department of Chemistry, Anand Niketan College, Warora
³Department of Chemistry, Nagpur University, Nagpur³

wakulkar.ashish@gmail.com

ABSTRACT

Different water samples were collected from all over the Maharashtra (Pune, Jalana, Shirdi, Verul, Ojhar). Brewell Sample intended for chemical analysis was collected during normal operating hours. Samples of reservoir water were collected in the month of November-December & analyzed for physico-chemical parameters like pH, TDS, Total hardness, Density, viscosity, surface tension, refractive index, etc were analyzed. By observing the result it can be concluded that the water quality is below the pollution level for ground water.

Keywords: Water reservoir, Physico-chemical, ground water, TDS

INTRODUCTION

Water is often called the universal solvent. Water is the most important in shaping the land and regulating the climate. Once the groundwater is contaminated, its quality cannot be restored back easily and to device ways and means to protect it. The more common soluble constituents include calcium, sodium, bicarbonate and sulphate ions and chloride ion derived from intruded sea water, connate water, and evapotranspiration concentrating salts, and sewage wastes [1]. Earth is the planet having about 70 % of water. But due to increased human population, industrialization, the use of fertilizers in the agriculture and man-made activity, it is highly polluted. In many parts of the country available water is rendered non-potable because of the presence of heavy metal in excess. [2]

Many congenital diseases such as goiter and cancer have been associated with presence of high concentration of a chemical or its inadequate supply in water. About 20% of the world's population lacks access to safe drinking water, and more than 5 million people die annually from illness associated with safe drinking water or inadequate sanitation.[3]. WHO reports that approximately 36% urban 65% of rural Indian were without access to safe drinking water. Human and ecological use of ground water depends upon ambient water quality. During last decade, this is observed that ground water get polluted drastically because of increased human activities. Consequently number of cases of water borne diseases has been seen which a cause of health hazards. An understanding of water chemistry is

the basis of the knowledge of the multidimensional aspect of aquatic environmental chemistry which involves the source, composition, reactions and transportation of water. [4]

It is the determination of the exposure of a given organism, human or other species, to a given chemical from the measurement of the concentration of the chemical in samples of water [5]. Water should be free from the various contaminations viz. Organic and Inorganic pollutants, Heavy metals, Pesticides etc. as well as all its parameter like pH, Electrical Conductivity, Calcium, Magnesium, Total Hardness, Carbonate, Bicarbonate, Chloride, Total Dissolved Solid, Alkalinity, Sodium Potassium, Nitrate, DO should be within a permissible limit. Various physicochemical parameters such as water temperature, water colour, turbidity, free ammonia, total dissolved solid, pH, dissolve oxygen, free CO₂, total hardness, total alkalinity, chloride, BOD, nitrates, phosphate, sulphates, were studied On the basis of primarily study [6-10]

MATERIAL METHOD

Environmental laboratory inside the college department is indentified for this work. Sterilized & disinfected sample bottle were used for sampling purpose. Analysis of various parameters was carried out in the laboratory as per referred literature. Water quality parameters of collected water sample were compared with standards values of water parameter. Analysis of water sample was done to investigate its utility in various sectors.[11]

UGC (CPE) and DST Sponsored International Conference on
Recent Trends in Science and Technology
S.S.S.K.R. Innani Mahavidyalaya, Karanja (Lad), Dist. Washim
(College with Potential for Excellence Reaccredited by NAAC at 'A' Level CGPA-3.24)
In collaboration with

Department of Mathematics, SGBAU, Amravati
Vidya Bharati Mahavidyalaya, Amravati &
Shri Dr. R.G. Rathod Arts & Science College, Murtizapur
22-23 March, 2018

CERTIFICATE

This is to certify that Prof./Dr./Mr./Ms. A. P. WARULKAR
of DEPT. OF CHEMISTRY, ANAND NIKETAN COLLEGE, WARORA

has actively participated in the International Conference on Recent Trends in Science & Technology held on 22nd & 23rd March, 2018 and has presented a research paper entitled SYNTHESIS AND STUDY OF PHYSICO-CHEMICAL PROPERTIES OF SOME SUBSTITUTED IMINE'S IN DIFFERENT ORGANIC SOLVENT'S

during technical session of the conference.

Dr. J.P. Baxi
Organizing
Secretary

Dr. D.T. Dongare
Organizing
Secretary

Dr. D.R. Halwe
Organizing
Secretary

Dr. A.P. Charjan
Co-Convener

Dr. S.D. Katore
Co-Convener

Dr. F.C. Raghuwanshi
Co-Convener

Dr. P.R. Rajput
Co-Convener

SYNTHESIS, CHARACTERIZATION AND BIOLOGICAL ACTIVITY OF NOVEL BIS - DIKETONES

Panchbhai, D.S.

Department of Chemistry, Anand Niketan College, Warora,
 dhanashripanchbhai@gmail.com

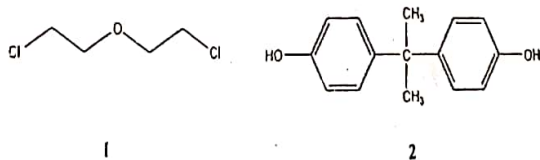
ABSTRACT

4,6- Diacetylresorcinol was obtained by the acylation of resorcinol. The Baker -Venkatarann transformation using NaOH in dimethylsulphoxide (DMSO)77 have been employed for the conversions of ester(o-aryloxy/heteroaryloxyacetophenones) into the corresponding bis β-diketones. Bis- β diketones have been synthesized in good to excellent yields. The reaction is carried out regardless of pyridine having unpleasant smell and very difficult to remove it forms the reaction mixture. The structures of these compounds were confirmed by IR, NMR and Mass spectral studies. The titled compounds were screened for qualitative (inhibition zone) and quantitative antimicrobial activity (MIC) by agar well diffusion method. The minimum inhibitory concentration represents the concentration of antimicrobial at which there is complete inhibition of growth of organism. The synthesized compounds were tested for their antibacterial activity against Gram +ve (Bacillus subtilis and Micrococcus albus) and Gram -ve (Escherichia coli and Pseudomonas vulgaris) bacteria.

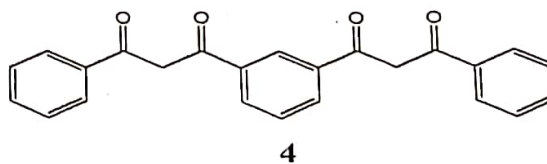
Keywords: Bis-β-Diketones, 4,6-Diacetyl resorcinol, DMSO(Dimethyl sulfoxide), Spectral analysis, Antibacterial activity, Agar well diffusion method.

INTRODUCTION

Bis compounds are the compounds in which two identical groups are attached to the given atom¹, e.g. bis-(2-chloroethyl) ether 1, bisphenols 2 and 3.²⁻³

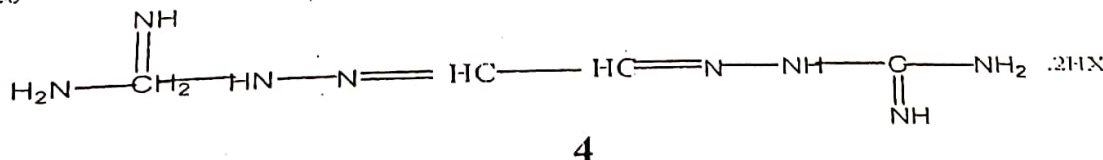

(3-phenyl-3-oxopropanoyl)benzene 4,1,4-Bis(3-phenyl-1,3-propanedion) benzene

Bis compounds have found to possess numerous applications. Glyoxal bis (guanylylhydiazone) 4 an example of Bis(guanylylhydrazones) of simple 1,2-dicarbonyl compounds was found to be active against L1210 leukemia⁷⁻¹².

However, molecules containing identical groups in the same structure unit or ring system have also been considered as bis compounds⁴⁻⁶. The examples are 1,3-bis

Their N-indolyl methylated derivatives showed significant improvement in ¹³⁻¹⁵ P388 activity compared with that of the parent compounds. 2,4-Bis(30-indolyl)thiazole analogues 6 exhibited cytotoxicactivities against a wide range of human tumor cell lines at micromolar concentration.

Also 2,5-bis(30-indolyl) pyrazines and 3,6-(30-indolyl)2-(1H)pyrazinone showed inhibitory activity against a variety of human tumor cell lines with GI50 values that reached submicromolar level¹⁷⁻¹⁸. Bis (3-arylimidazolidinyl-1) methanes 7 and corresponding bis 1,3-azoles reported to posses antimicrobial activity^{11, 22}.

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये

UGC (CPE) and DST Sponsored International Conference on

Recent Trends in Science and Technology

S.S.S.K.R. Innani Mahavidyalaya, Karanja (Lad), Dist. Washim

(College with Potential for Excellence Reaccredited by NAAC at 'A' Level CGPA: 5.24)

In collaboration with

Department of Mathematics, SGBAU, Amravati

Vidya Bharati Mahavidyalaya, Amravati &

Shri Dr. R.G. Rathod Arts & Science College, Murtizapur

22-23 March, 2018

Scanned by CamScanner

CERTIFICATE

This is to certify that Prof./Dr./Mr./Ms. D.S. PANCHBHAI
 of DEPARTMENT OF CHEMISTRY, ANAND NIKETAN COLLEGE, WARORA
 has actively participated in the International Conference on Recent Trends in Science &
 Technology held on 22nd & 23rd March, 2018 and has presented a research paper entitled
SYNTHESIS, CHARACTERIZATION AND BIOLOGICAL ACTIVITY OF NOVEL BIS -DIKETONES

during technical session of the conference.

Dr. J.P. Baxi
Organizing
Secretary

Dr. D.T. Dongare
Organizing
Secretary

Dr. D.R. Halwe
Organizing
Secretary

Dr. A.P. Charjan
Co-Convener

Dr. S.D. Katore
Co-Convener

Dr. F.C. Raghuwanshi
Co-Convener

Dr. P.R. Rajput
Convener